

Verenso

Tussen droom en daad Vrijheidsbeperking bij ouderen

04 november 2016

Drs. Nienke Nieuwenhuizen
Specialist ouderengeneeskunde
Voorzitter Verenso

Tilburg 8 september 2016

Inhoud

Tussen droom en daad staan wetten in de weg,
en praktische bezwaren.

(Willem Elsschot, het huwelijk)

- Wie ben ik, wie bent u?
- De specialist ouderengeneeskunde
- Verenso en VBI
- Tussen droom en daad
- FAQ in het verpleeghuis
- Praktische bezwaren
- Stellingen

De specialist ouderengeneeskunde

- Sinds 1990
- SO sinds 2009
- 1500 specialisten (5de)
- 250 AIOS, 200 vacatures
- Multimorbiditeit, herkennen & voorkomen kwetsbaarheid, focus functionaliteit en kwaliteit van leven.

Wat doet Verenso?

- Richtlijnen o.a. richtlijn Probleemgedrag (veldnorm)
- Lesprogramma op implementatie richtlijn probleemgedrag
- Digitaal forum Verenso voor uitwisseling SO's bij casuïstiek, alternatieven, afbouw, verantwoord gebruik psychofarmaca.
- Model Taakbeschrijving en benoembaarheidseisen SO/BOPZ-arts; Professioneel statuut.
- Helpdesk
- Coaching op verzoek
- Visitatie

Uitgangspunten VBI

- “laatste redmiddel” en om ernstig nadeel te voorkomen
- In zorgplan opgenomen
- na multidisciplinair overleg
- Proportionaliteit, Subsidiariteit, Doelmatigheid

Uitzondering: Noodsituaties waarbij nog geen zorgplan is vastgesteld.

6 vormen van onvrijwillige zorg

1. Onvrijwillig toedienen voeding, vocht of medicatie
2. Beperken van de bewegingsvrijheid
3. Insluiten
4. Uitoefenen van toezicht (domotica)
5. Beperkingen vrijheid eigen leven in te richten
6. Gedrags beïnvloedende medicatie (onder verzet of zonder toestemming)

Tussen droom en daad

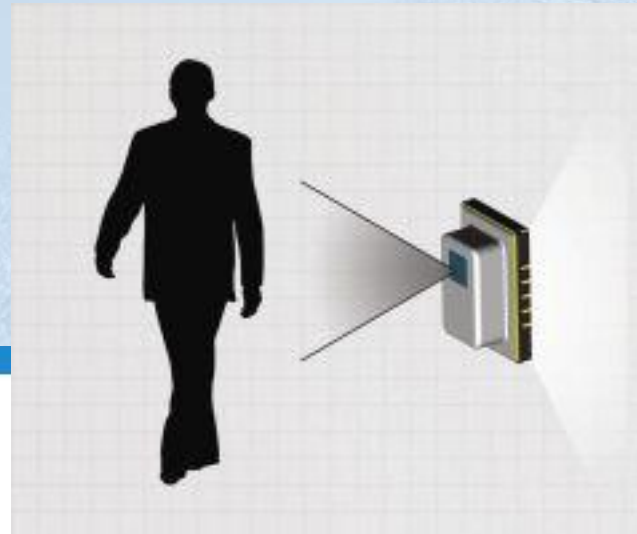

Kamer boos over '**plascontract**' verpleeghuis. Vandaag, 10:27.
Politiek. Helen Kret / NOS. De Tweede Kamer wil voor 18.00 uur
vanavond opheldering.

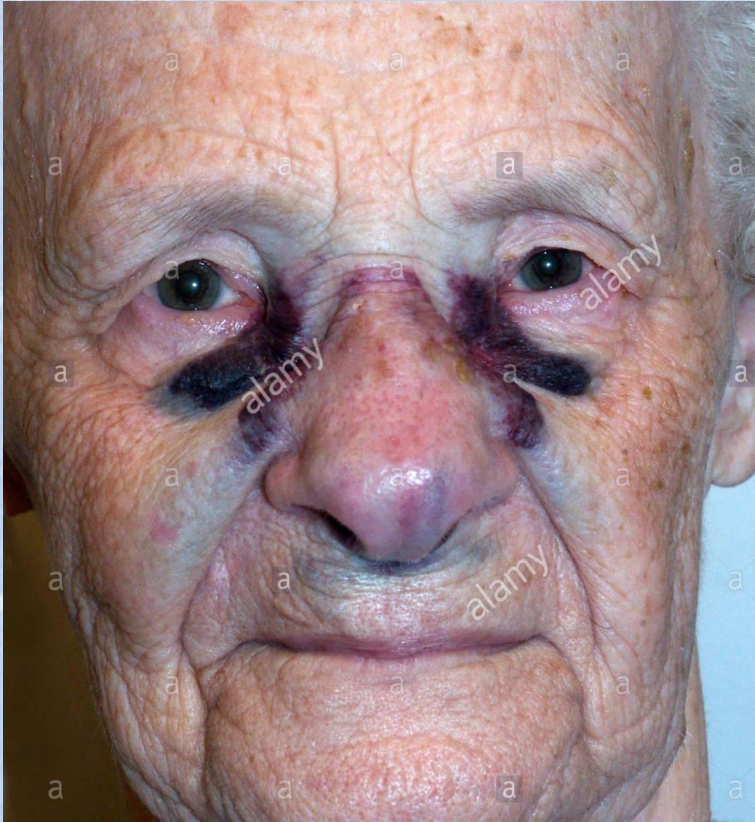
FAQ in het verpleeghuis

- Gaat het om het doel/intentie of om de vrijheidsbeperking?
- Wat te doen als "vrijheid" schaadt?
- Wat te doen als vrijheid van 1 bewoner schade (kan) brengen aan anderen?
- Is medicatie malen een vrijheidsbeperking?

Is dit vrijheidsbeperking?

Wat als vrijheid schaadt?

- Suikerziekte
- Obesitas
- Gewichtsverlies
- Decubitus
- Medicatie

- Misbruik
- Maatschappelijk verval

Vrijheid beperken kan helpen

- Kantelrolstoel
- Psychofarmaca
- Structuur/regels
- Een beschermde woonvorm

Wat als vrijheid anderen schaadt ?

Samenwonen gaat goed als iedereen zich aan kan passen.

Samenwonen betekent altijd iets van vrijheid inleveren.

Gemalen medicatie

- Slikstoornissen?
- Verborgen?
- Psychofarmaca?
- Noodzakelijk?

Praktische bezwaren

- Kennis tekort!
  - Onvoldoende alternatieven
  - Onvoldoende gefaciliteerd; opleiding, aantal, gebouw, voorzieningen, geld, sturing.....
- Zoeken naar het mooie midden in een omgeving met beperkte middelen.
- Omgaan met angst
- Verantwoordelijkheid durven nemen

Tot slot

- Psychofarmaca werken niet voor dwalen, agressie en roepen en zijn dan vrijheidsbeperkend
- Psychofarmaca werken (mogelijk) wel als behandeling van onderliggende pathologie en zijn dan vrijheidsbevorderend

- Psychofarmaca horen niet thuis in de wet BOPZ of zorg en dwang, maar onder de WGBO.
- Alleen verplichte scholing plus intervisie/reflectie op de werkvloer, voor alle medewerkers in de zorg, gaat zorgen voor voldoende kennis om problemen met VBI's te signaleren.
- Het werken met mensen met dementie, wilsonbekwaamheid en andere cognitieve stoornissen wordt schromelijk onderschat en ondergewaardeerd.

- Een wet gebonden aan een stapel stenen

Het is gezien, het is niet onopgemerkt gebleven
(Gerard Reve, de Avonden)

(literair erfgoed; 2de plaats meest onvergankelijke zin)

